

JOAN CRISÒSTOM RIPOLLÈS (1678-1746) A LES OPOSICIONS DEL MAGISTERI DE CAPELLA DE LA SEU DE TORTOSA DEL 1708

A la fragància del taronger,
a l'horta que la mar detura,
a l'immemorial olivera,
al camí del Virol...
i a les famílies Aubalat,
Castro, Fibla i Reverter
de Les Cases i d'Alcanar

Durant la primera dècada del segle XVIII, la capella de música de la catedral de Tortosa es va veure sensiblement disminuïda, tant per la reducció dels seus efectius humans —sens dubte a causa de la Guerra de Successió, en la qual la ciutat es veié assetjada pels exèrcits borbònics, fins a la seva caiguda, el 11 de juliol de 1708—¹ com pel procés de relleu generacional dels mateixos, que es va produir, precisament, en aquell període.

La capella de la Seu, que des del 1704 comptava amb la dotació de quatre comensalies,² va haver de recórrer sovint a la contractació de cantors i d'instrumentistes foranis —alguns d'ells adscrits al servei d'alguna casa nobiliària— per tal de mantenir els mínims serveis musicals que el culte requeria.³

El propi mestre de capella, l'aragonès Baltasar Sanz, va veure negada una petició del 22 de febrer del 1707, en la qual sol·licitava la

1. Vegeu SALES, Núria: *Els segles de la decadència (segles XVI-XVIII)*, a *Història de Catalunya*, vol. IV, ed. 62, Barcelona, 1989, pàg. 419.

2. Vegeu BAYERRI, Enric: *Historia de Tortosa y su comarca*, Tortosa, vol. VIII, 1960, p. 732.

3. El 7 de febrer de 1708 els capitulars van acordar satisfer econòmicament «als músichs, o, cantors de tiples que estan en casa del Sr. Marquès de Bossianos». Vegeu al respecte el meu article «La música

dotació d'un benefici per a l'arpista Mariano Oller, a causa «de les males cobrances y contratemps en esta guerra».⁴

Al malestar i a la incertesa que produïen els efectes del conflicte bèl·lic, s'hi va afegir la circumstància del relleu dels mestres que regentaven els dos magisteris que sostenien la vida musical de la Seu, en el decurs del mateix any.

Efectivament, tant Baltasar Sanz, mestre de capella de la catedral des del 1673, com Tomàs Serrano, el seu organista des del 1669, es van veure apartats dels seus respectius magisteris entre els mesos de gener i octubre del 1708: el primer degué traspasar abans del 10 de gener,⁵ mentre que el segon presentava, el 18 d'octubre d'aquell mateix any, un memorial suplicatori sol·licitant la concessió d'un ajudant, atesa la seva avançada edat i el progressiu minvament de les seves facultats, que l'impedié d'exercir honorablement el seu magisteri.⁶

El panorama desolador que oferia l'afebliment dels recursos musicals de la Seu —manca de cantors i de ministrers estables, l'absència d'arpista en la realització dels acompanyaments, la renúncia de l'organista, i el decés del mestre de capella— va mediatitzar, com veurem, la marxa i el resultat final de les oposicions convocades per tal de cobrir la vacant de Baltasar Sanz.

El mateix dia en què les actes capitulars testimonien el traspàs del mestre de capella, el dimarts 10 de gener de 1708, hom va deliberar d'acceptar l'ofertament que feu mossèn Joan García,⁷ en resposta a la instància que havia dirigit al Capítol, on palesava la seva disposició a assumir de forma interina les funcions del magisteri —«al qual nomenaren en substitut y regent la maestria vacant de capella en lo *interim* y fins tant sia provista»—⁸ i d'iniciar el procés que conduiria a la convocatòria de les oposicions, i s'acordava «que's veja lo que's dega fer y se obre y dispose per la provisió per concurs de la maestria de cant.»⁹

Tres dies més tard, el 13 de gener de 1708, el Capítol va decidir que es preparés la redacció de l'edicte amb els termes ajustats a la convo-

a la Seu de Tortosa a principis del segle XVIII: el memorial de l'organista Tomàs Serrano (1634-1708)», *Actes de la XXXVII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos*, celebrada a Amposta (octubre, 1991), en premsa.

4. Vegeu el document publicat per BONASTRE, Francesc: *Nota biogràfica: Baltasar Sanz*, «Recerca Micrològica», VIII, 1988, pàg. 141.

5. *Id.*, 139-140.

6. GREGORI, Josep Maria: *Ob. cit.*, pàg. 1.

7. Joan García, prevere i beneficiat de la Seu, antic deixeble del mestre Sanz, havia consultat la documentació que l'escultor Antoni Ferrer, nebot del mestre finat, conservava sobre l'entrada del seu oncle a la catedral, el 1673. Vegeu el meu article citat anteriorment, pàg. 2.

8. Arxiu de la Catedral de Tortosa (= A.C.Tl.): *Primus codex manualis scribaniae / Dni. Illis. et Rdi. Capituli almae Sedis Deriti / anno a natè Dni. MDCCVIII* (= *Actes*, 1708), f. 6 v.

9. A.C.Tl.: *Actes*, 1708, f. 7 v.

catòria, per tal que, posteriorment, «se imbie a Barcelona per a imprimir'se, remetent'ne a totes les cathedrals».¹⁰

A partir d'aquella disposició el Capítol va endegar el procés que havia de conduir a la celebració del concurs, en prendre el 20 de gener les mesures necessàries per tal de donar contingut a l'edicta —«provehiren lo edicte *forma solita*... disposant'se lo que convinga y com aparega millor»—¹¹ bo i preparant la composició del tribunal, la qual cosa va quedar establerta en el decurs de la setmana següent, ja que el 28 de gener, en donaven a conèixer la composició:

«...*deliberarunt* que sien elegits / com elegiren per examinadors en les oposicions per / concurs al magisteri de cant vacant en la present Iglésia / a M.^o Francisco Valls prebere Mestre de Capella de la Seu de / Barcelona, al comensal Thomàs Serrano M.^e de orgue / de la present Iglésia, a M.^o Geroni Vermell prebere beneficiat / en ella, mestre de capella que fonch de la Collegia/ta de Borja, y per dit efecte se escriga al molt / Illtre. Capítol de Barna. y al dit M.^o Valls per son ar'ribo a esta ciutat, y no venint este, al de Tarra/gona.»¹²

En el moment de reflectir a les actes la composició del tribunal, els capitulars comptaven amb la presència assegurada de dos dels tres membres —Tomàs Serrano, l'organista de la Seu, i Jeroni Vermell, antic mestre de capella de la Col·legiata de Borja— ambdós residents a Tortosa.

L'evolució que anava prenent el desenvolupament de la guerra desaconsellava la vinguda del mestre de la Seu de Barcelona, el cèlebre Francesc Valls, ja que a partir de la caiguda de València i de les ofensives borbòniques comandades pel mariscal duc d'Orleans vers el Camp de Tarragona, la capital del Principat esdevenia l'únic i el darrer baluard de la Cort de l'Arxiduc Carles. Al redós de la seva Capella Reial —comandada pel napolità Giuseppe Porsile entre 1707 i 1713—¹³ i de les manifestacions festives de la Cort, on la música hi prenia un considerable protagonisme, s'hi veieren vinculats alguns dels compositors residents a Barcelona, com Tomàs Milans, Francesc Valls i Pere Rabassa.¹⁴

10. *Id.*, f. 8v.

11. *Id.* f. 11v.

12. *Id.*, f. 12v.-13.

13. El seu repertori, bàsicament operístic i de factura italiana, incidí d'una manera especial en l'evolució del nostre barroc musical. Vegeu al respecte BONASTRE, Francesc: *El barroc musical a Catalunya, El barroc català* (Girona, 1987), «Quaderns Crema», Barcelona, 1989, pàg. 464.

14. Vegeu VOLTES, Pere: *L'Arxiduc Carles d'Àustria Rei dels Catalans*, ed. Aedos, Barcelona, 1967, p. 90-93, on apareixen relacionats amb l'esplendor musical de la seva Cort, Tomàs Milans, mestre de capella del Palau de la Comtessa; Francesc Valls, mestre de la Seu que el 1705 brindà la interpretació d'uns villancets de Nadal en l'obsequi de la festa que la Generalitat va oferir a l'Arxiduc; Pere Rabassa, el qual escriví el 1710 un «tono» interpretat al Palau davant de l'Arxiduchessa per celebrar la victòria d'Almenara, editat per BONASTRE, Francesc: *Pere Rabassa «los descans de mestre Valls». Notes a l'entorn del tono Elissa gran Reyna de Rabassa i de la missa Scala Aretina de Francesc Valls*, Butlletí de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, IV-V (1990-1991),

El Capítol de la Seu de Tortosa, encara que desitjós de poder comptar en el tribunal amb la presència de Francesc Valls, el compositor més prestigiós de la nostra nació, endevinava les dificultats de la seva vinguda i havia previst l'alternativa d'oferir la presidència, en aquest cas, al mestre de capella de la Seu de Tarragona, Josep Escorigüela.

Efectivament, Francesc Valls degué declinar al desig dels capitulars, ja que el 14 de febrer es donava com un fet la vinguda d'Escorigüela. També és cert que la ràpida resposta d'aquest, així com el seu oferiment, palesat a les actes, denoten, a la vista dels esdeveniments que se succeïren, l'interès del mestre de Tarragona de presidir el tribunal de Tortosa, probablement en assabentar-se de la seva presència en qualitat de suplent, potser fins i tot abans de que hom confirmés el declinament del mestre Valls:

«*deliberarunt* / que quant vinga lo mestre de capella de Tarrago/na per a examinador, com ofereix, en les oposicions / del magisteri de cant vacant en la present iglésia, / se veja de acomodar y hospedar en casa del co/mensal Sabater, o, altra ab deguda satisfació / al gasto.»¹⁵

El dimarts següent, 21 de febrer, el Capítol va dur a terme la designació dels seus comissaris a les oposicions, Sorli, Manyés, i Pahoner, mentre confirmava la composició definitiva del tribunal, palesant com el mestre de Tarragona s'havia ofert amb sol·licitud a presidir-les:

«*deliberarunt* que sien ele/gits com elegiren als señors The^r Sorli, Sr. Antoni / Mañes, y Sr. don Lluís Pahoner canonge, per ad/metrer y assistir en les oposicions y actes fir/maran los opositors a la maestria de cant, y eli/giren y nomenaren en examinadors a M.^o Joseph / Escorigüela mestre de capella de Tarragona / qui's té ofert venir, al comensal Thomàs Serrano / mestre de orgue de la present Iglá., y a M.^o Geroni Vermell / prebere y beneficiat en ella, M.^o que fonch de capella / de la ciutat de Borja.»¹⁶

El divendres d'aquella mateixa setmana, 24 de febrer, els capitulars van determinar posar el fil a l'agulla i preparar el necessari —situació i acomodació del tribunal i dels opositors, el material sonor (cantors i instrumentistes) i el material fungible (paper, tinta i espelmes)— per tal que el següent dilluns a tres quarts de dues de la tarda s'iniciessin els exercicis:

«*deliberarunt* se dispose lo que convinga per als actes en lo chor per / les oposicions al magisteri de cant, lo dia 27 dels / corrents y subsegüents, entrant en la tarde a Completas a tres quarts de dos.»¹⁷

15. A.C.Tt.: *Actes*, 1708, f. 17.

16. *Id.*, f. 19v.-20.

17. *Id.*, f. 21-21v.

Arribats ja el dia i l'hora assenyalats, el 27 de febrer, després de l'ofici de Completes, a punt de començar l'acte i instal·lats ja els capitulars *retro chorum*, el comissari Sorli va anunciar que el ministre de la Reial Audiència, el jutge Rafael Llampilles, li havia insinuat que li plauria d'escoltar la música de les oposicions, i li donà l'encàrrec de sol·licitar del Capítol el permís per assistir-hi, amb la reserva d'un lloc condigne a la seva posició. Els capitulars es van veure forçats a contestar, a través del mateix comissari, que fins llavors no s'havia donat mai el cas, però que de tota manera se li habilitaria alguna de les tribunes amb gelosia, per tal que la seva assistència passés desapercibuda i la seva seguretat preservada. Per altra banda, en la seva resposta donaven a entendre —segurament a causa de la seva poca simpatia envers el personatge i la institució que representava— que l'acte era a punt de començar i que amb aquelles presses de darrera hora no podia pretendre que s'entretinguessin a cercar-li un acomodament millor:

«del insinuo donat a su merced per lo Sr. D. Rafael Llampilles jutge de la Regia Cort, advocat en esta ciutat, tenir gust de assistir esta tarde per ohir la música dels opositors a la maestria de cant y reparar en venir per no saber lo puesto se li deputarà per este Capítol per a estar. *Deliberarunt* que per lo matex Sr. The' Sorli se li diga que asta *impromptu* no se troba exemplar al cas, y que per significar'se per sa part se donarà per content en que dalt del chor en les tribunes se li pose alguna gelosia, esta restarà prevenguda per a des de luego vulla venir, per estar ja per a comensar lo acte, lo qual fonch axí executat.»¹⁸

En la sessió capitular del dia següent a l'inici de les oposicions, hom va acordar que els capitulars assistirien a l'acte de cloenda «ab hàbits chorals», tal i com ho havien fet el dia anterior, bo i procurant de repartir-se entre ells l'assistència en els dies successius.¹⁹

Les oposicions van transcórrer entre el 27 de febrer i el 9 de març. Aquesta darrera data és la que rubrica el veredictes del tribunal que apareix cosit entre les actes:

«Muy Il·lustre Señor. / Aviendo obedecido al precepto que V.S. nos / mandó, y exercitado los exámenes en presencia / de V.S., unánimes y conformes, aviendo echo / exacta averiguación (justo Dios y nuestras con- / ciencias) graduamos en el tenor siguiente: / *Primo* A Felipe Vicente, Crisostomo Ripollés, / Pablo Llinás y Francisco Ordeig graduamos en Primer lugar / a Mn. Juan Garsia graduamos en segundo / lugar, de lo qual assemos fe y firmamos / de nuestras propias manos a los 9 de / março de 1708. / Joseph Escoriguela, Mtr^o de / Capilla de la St^a Iglesia de Tarragona. / El Commensal Thomas Serrano, / organista de esta St^a Iglesia de Tortosa. / Mn. Gerónimo Vermell, Beneficiado d'esta St^a Iglesia de Tortosa.»²⁰

18. *Id.*, f. 21v.

19. *Id.*, f. 22-22v.

20. *Id.*, f. cosit entre fs. 27v.-28.

La relació escrita dels tres examinadors sobre la graduació dels opositors va ser presentada al Capítol, acompanyada per les explicacions sobre cada un d'ells, i especialment, sobre la inhabilitat de l'interí Joan García «per falta de perícia en la música».²¹

Malgrat el veredictes del tribunal —en el qual es feia palès com «los quatre opositors graduats *primo loco* son peritíssims»—²² emès en consonància amb la capacitat musical dels concursants, els capitulars van obviar l'atorgament de la plaça servint-se únicament del criteri musical. En la seva argumentació, el Capítol va fer conèixer al tribunal les qualitats que cercaven en el seu futur mestre de capella: una persona amb experiència suficient —a causa d'«estar la capella decayguda y necessitar'se *actu* restaurar'se ab alguna *authoritat* y respecte en lo Mestre per lo tal efecte de sa restauració»—²³ i amb l'edat adequada per poder rebre la ordenació sacerdotal, que reclamava la comensalia annexa al magisteri.

La primera condició no l'acomplia cap dels quatre opositors graduats en primer terme, mentre que la segona va resultar «dels quatre referits opositors sols tenir la edat competent lo dit Crisostomo Ripollès».²⁴ Llavors, van preferir sol·licitar un nou consell i veredictes dels examinadors —«per a que en escrits diguen son sentir sobre son informe demanat en orde a dites qualitats necessàries»—²⁵ de manera que amb el seu nou veredictes i amb la documentació sobre la fundació de la comensalia annexa al magisteri, hom consultés els advocats del Capítol si podien «dexar de provehir dit magisteri no obstant dit concurs, y, en conseqüència, si podrà, no estant obligat a provehir per concurs, lo fer'ho ab nou concurs, o sens ell».²⁶

Amb aquesta finalitat van decidir nomenar una comissió gestora, integrada pels canonges Sorli, Amella i Pahoner. Tot i això la deliberació no fou pas unànime, dos capitulars hi van manifestar el seu desacord. El canonge Tomàs Rovira, al·ludint al pes de la veritat, va demanar que es votés «que atès Felip Vicent és continuat *primo loco* dels quatre graduats, fós este elegit, com elegí de son sentir protestant del fahedor en contrari, per entendre no poder'se fer agravi en força del edicte de concurs».²⁷ La seva intervenció va provocar les protestes a peu dret d'alguns dels capitulars.

21. *Id.*, f. 28.

22. *Id.*

23. *Id.*

24. *Id.*

25. *Id.*

26. *Id.*, f. 29.

27. *Id.*

A continuació va expressar el seu parer el canonge Antoni Manyés, el qual «per ésser'ly precis anar fora ciutat era de sentir que subsistint los reparos e inconvenients sobredits, y no obstar lo edicte, declarava son ànimo en elegir de son vot al M^e de capella de Tarragona, si este ho volia, y no subsistint dits reparos, y obstar lo edicte, elegia al dit Crisostomo Ripollès per tenir este a més de la perícia la edat requisita per a col·lar'se'li la comensalia.»²⁸

L'endemà mateix, el 10 de març de 1708, el tribunal va presentar el nou informe —en la redacció del qual hom hi entreveu ja les secretes intencions del seu president— on reafirmaven la inexperiència dels opositors, malgrat la seva provada competència musical, per assumir l'exercici del magisteri de Tortosa.

En la signatura de l'informe l'organista de la Seu, Tomàs Serrano, apareix en el tercer lloc, el qual, probablement a causa de la seva reticència en conèixer l'interès d'Escorigüela de quedar-se amb el magisteri de Tortosa, degué signar resignadament en darrer terme, potser en contra dels seus principis:

«Dizimos nosotros los maestros infraescritos respeto / a la duda se nos ha propuesto, que aunque / los quatro opositores al magisterio respecto de lo / docto en la música son muy aptos para / qualquier cathedral y aún Metropolitana, / no les asisten aquellas qualidades *simpliciter* / necesarias para el exercicio de Maestro de Ca/pilla de una cathedral com esta, máxime / hallándose la capilla de ella tan decahída / para cuya reintegración es menester una / muy cabal concurrencia de circunstancias muy / relevantes de Maestro *signanter* atendien/do a que ninguno de los opositores ha obtenido / Magisterio alguno, y faltar experiencias / por donde assigurar el logro de una buena / capilla, que es el único fin a que nos incumbe / a todos enderezar nuestras ideas y dictámenes / *precipue* tratándose de conferir un beneficio col./lativo que pide *actu* tener las circunstancias / referidas, y no ser bien exponerse a las coatingencias / de lo futuro irreparables. Y assi lo sentimos en / Tortosa, y firmamos *salutem*, marzo 10 de 1708. / Joseph Escorigüela Maestro de / Capilla de la Santa Iglesia de Tarragona. / Mossèn Geronimo Vermell. / El Commensal / Thomas Serrano, digo que me conformo con el sentir de los / señores conexamadores, aunque respeto de mi poca comprehensión en orden a las qualidades de los opositores lo firmo con menos satisfacción mía por lo que lleva / de contingencia lo sobredicho.»²⁹

Per la seva banda, la comissió assessora formada pels advocats i juristes del Capítol, va rentar-se les mans després de conèixer el segon veredicte del tribunal, expressant com «somos de sentir que el muy Il·lustre Cabildo usando de su derecho puede elegir la persona que le fuese bien vista, o, por concurso, o, sin él».³⁰ És a dir, donant carta blanca a la

28. *Id.*

29. *Id.*, f. cosit entre fs. 34v.-35.

materialització dels desitjos, coincidents i creiem que prèviament pactats, del president del tribunal i del sector majoritari dels capitulars.

D'aquesta manera la sessió del Capítol d'aquell 10 de març esdevingué una formalitat més dins del procés que menava a la incorporació d'Escorigüela a Tortosa. Es van llegir ambdós informes, el dels examinadors i el dels «teòlechs y juristes, al dors de aquell continuat», i després «de tinguts vàrios y madurs col·loquis» van fer entrar a l'aula capitular els tres examinadors —dels quals solament hi eren presents Escorigüela i Serrano— «a fi de saber de ells si sabrien algun Mestre de Capella, o, altre subjecte provecte per a poder ab acert provehir en ell lo magisteri de la capella de la present iglésia».³¹

Les actes, malgrat la seva discreció, esdevenen prou explícits sobre la posició del Capítol i la disposició d'Escorigüela, el qual, després de reflexionar infructuosament amb el Capítol sobre els possibles candidats als qui es podria oferir el magisteri, va insinuar amb promptitud el seu desig de fer-se'n càrrec. No cal dir que el seu nomenament fou immediat:

«entrats estos e interrogats sobre lo referit per lo Sr. Prior claustrer president en Capítol, ab reflexió pausada a tot lo continent de este Principat, no podent'se extendrer a més, per ocupar les armes enemigues los Reynes de Valencia y Aragón, informaren no saber subjecte insinuant lo dit M^o de capella de Tarragona sa prompta obediència en seguir a la present iglésia si se considerava de útil. Y exits fora, *deliberarunt* fós elegit, com elegiren, al dit M^o Joseph Escoruela en M^o de capella de la present iglésia.»³²

Tot seguit el sector majoritari del Capítol va acordar, probablement induït pel propi Escorigüela, nomenar «en lo lloc de contralt, vacant per mort de M^o Valero Sans, al dit Crisòstomo Ripollès en la matexa conformitat que lo difunt fonch admés»,³³ i a la resta dels opositors «graduats *primo loco*, se'ls dóne informe sobre tot lo obrat, y per ser forasters, una remuneració de 40, o, 50 reals a cad hu.»³⁴

La deliberació però, tampoc no fou unànime, ja que el canonge Tomàs Rovira, va defensar «que fós elegit lo dit Crisòstomo Ripollès per sentir no poder'se'li fer agravi, *ex eo* de tenir trenta anys y ser un dels graduats *primo loco*».³⁵

Probablement per a aquells joves compositors com Pau Llinàs, Francesc Ordeig, Felip Vicent i el mateix Ripollès, l'experiència viscuda en

30. *Id.*, revers del f. anterior.

31. *Id.*, f. 34.

32. *Id.*

33. *Id.*, f. 35.

34. *Id.*

35. *Id.*

aquelles accidentades oposicions degué significar una mena de bateig per immersió en el món de les contingències extra-musicals que acostumaven a acompanyar les oposicions als magisteris de les nostres catedrals.

Felip Vicent, segurament format a la Seu de València —on s'hi conserven obres seves datades entre els anys 1702 i 1712—³⁶ succeí Francesc Salvat en el magisteri de l'orgue de la catedral de Tarragona.³⁷ Pau Llinàs guanyà el magisteri de capella de Sants Just i Pastor de Barcelona el 1706,³⁸ i el de Santa Maria del Pi el 1708.³⁹ Francesc Ordeig, natural d'Olot, havia estat escolà cantor de la Seu tarragonina sota el mestratge de Josep Escorigüela,⁴⁰ i va opositar amb Llinàs, Picanyol, Casellas i Fortó al magisteri de Santa Maria del Pi el 1708.⁴¹

Val a dir que mercès a la defensa que féu el canonge Rovira en l'exposició del seu vot —registrada a les actes tortosines d'aquell 10 de març— favorable a atorgar la plaça a Joan Crisòstom Ripollès, atès que posseïa l'edat de «trenta anys»,⁴² podem establir, a partir d'ara, la data de naixement del compositor de Torreblanca a l'any 1678.⁴³

Quan Ripollès va concursar al magisteri de Tortosa el 1708, ja feia nou anys que ocupava la plaça de contralt primer a la capella de música de Tarragona, que dirigia precisament, Josep Escorigüela. Després de la jugada magistral d'aquest últim per fer-se amb el magisteri de Tortosa, Ripollès va declinar l'oferiment de restar-hi, en qualitat també de cantor

36. Vegeu RUIZ DE LIHORY, José: *La Música en Valencia. Diccionario Biográfico y Crítico*. Valencia, Establecimiento tipográfico Domènech, 1903, pàg. 428.

37. El 28 d'agost del 1722, essent organista de la Seu tarragonina va trametre el villancet *Para qué tanto embozo Dios soberano* del mestre de capella de Tarragona, Joan Crisòstom Ripollès, a un músic que desconexim de la Seu de València. Vegeu al respecte el meu article «Els villancets de Nadal interpretats a la Seu de Lleida els anys 1723, 1725 i 1729: Domènec Teixidor autor d'una altra versió de *Buena noche zagales*», *Actes del Congrés de la Seu Vella de Lleida* (març 1991), en premsa.

38. Vegeu BALDELLO, Francesc de Paula: *La música en Barcelona*, Barcelona, Llibreria Dalmau, 1943, p. 54.

39. Vegeu PEDRELL, Felip: *Catàlech de la Biblioteca Musical de la Diputació de Barcelona*, Barcelona, Olivaimpressor, 1909, vol. II, pàg. 117, i RIFÉ, Jordi: *Notes biogràfiques sobre Emmanuel Gönima*, «Recerca Musicològica», VIII, 1988, pàg. 106.

40. Arxiu de la Catedral de Tarragona (= A.C.T.): *Determinacions Capitulars*, 1701-1703, f. 370v.-371, on constava entre els antics escolars el 12 de desembre del 1702.

41. A.C.T.: Arxiu Musical, Ms. 744. *Carta Apologética / familiar que en defensa de / Examen privado que el año 1763 / hizo para el Magisterio de Capilla / de la Insigne Parroquial de San Justo y Pastor... el reverendo Juan Nogués*, f. 9, on il·lustra la seva argumentació amb exemples de les composicions «que para el Magisterio / del Pino hizieron el R. Pablo Llinàs, Joseph Picañol, Jayme Ca/sellas, Joseph Fortó y Franc.º Ordeig en el año 1708».

42. Vegeu la nota 35.

43. Durant els deu anys que separen aquest article de la nostra darrera aportació biogràfica sobre en Ripollès, solament hi podem afegir la data del seu naixement, el 1678, i la possibilitat que l'Antoni Ripollès, mestre dels xics i organista de La Mata (Alt Maestrat) els anys 1696 i 1699, hagués guardat algun grau de parentiu amb el nostre compositor. Vegeu al respecte, EIXARCH, José: *La Mata (Els Ports de Morella). Aportación gráfico-documental a su historia*, J. Dassoy impressor, Sant Carles de la Ràpita, 1988, p. 207.

contralt, que li féu el Capítol, probablement sota el suggeriment del propi Escorigüela.⁴⁴

Ripollès va retornar, però a Tarragona, on fou nomenat mestre de capella —recordem que en el segon informe el tribunal va considerar els quatre opositors «aptos para qualquier cathedral y aún Metropolitana», com era el cas de Tarragona— al cap de nou dies, el 19 de març de 1708, poc després de conèixer els capitulars tarragonins la decisió del mestre Escorigüela de restar a Tortosa.⁴⁵

Josep Escorigüela, que devia guardar alguna relació de parentiu amb el compositor Isidre Escorigüela —mestre de capella de Tarragona el 1672,⁴⁶ i que traspasà el 8 de març del 1723 essent mestre de capella de la Col·legiata d'Alacant—⁴⁷ regentava el magisteri de la catedral de Tarragona des de l'1 de gener de 1695. La seva relació amb determinats membres del Capítol tarragoní va empitjorar entre 1695 i 1705, fins arribar a l'extrem de demanar un certificat de servei, el 19 de desembre de 1705, segurament amb la intenció de concursar o de traslladar-se a un altre centre musical del Principat.

Per això creiem que les seves converses amb els capitulars de la Seu de Tortosa, per tal de sondejar poc a poc l'acollida de la seva disposició de restar a la ciutat de l'Ebre, es degueren iniciar tan bon punt va arribar. El vot del canonge Manyés en la primera deliberació sobre el veredict del tribunal, podria ésser interpretat com un primer tempteig, i com un primer senyal públic de les intencions vertaderes d'Escorigüela, les quals conegudes ja per alguns dels capitulars, eren presentades estratègicament i d'una forma encara velada, davant del Capítol, i per boca d'un dels seus membres.

Josep Escorigüela exercí el magisteri de capella de la Seu de Tortosa fins l'agost del 1743, en què traspasà.⁴⁸ El succeí en el càrrec, el 10 de

44. Era usual que aquells compositors una vegada havien acabat els seus estudis cerquessin d'ocupar places de cantors o d'instrumentistes dins les capelles musicals de les nostres catedrals, a l'espera de la convocatòria d'unes oposicions per a algun magisteri d'orgue o de capella. Així, Ripollès cantava de contralt a Tarragona des del 1699, i Felip Vicente, el virtual guanyador de les oposicions al magisteri de Tortosa, va exercir d'organista de la Seu tarragonina durant la resta de la seva vida.

45. Vegeu el meu article *Juan Crisòstom Ripollès (ca. 1680-1746)*. Mestre de Capella de la Catedral de Tarragona», «Recerca Musicològica», II, 1982, pàg. 20-22.

46. Vegeu RAMÓN, Salvador: *Los órganos de la catedral de Tarragona*, Tarragona, Obra cultural de la Caja de Ahorros Provincial de Tarragona, 1974, pàg. 41.

47. RUIZ DE LIHORY, José: *Ob. cit.*, pàg. 245-246.

48. A.C.T.L.: *Actes Capitulars*, 1743, f. 90. No ha estat la nostra intenció esbrinar l'actuació del mestre Escorigüela en els seus trenta-cinc anys de residència a Tortosa. Anotem solament, la seva presència al costat de Felix Vicente i de Pedro de Herrera, mestre de capella i organista, respectivament de l'església major del Morella, en l'acte de visura de l'orgue d'aquella parroquial, el 14 de desembre del 1724, construït per l'orguener de Cretas (Terol), Francesc Torruell. Vegeu al respecte MILIAN MESTRE, Manuel: *Morella y sus Puertos*, València, Mari Montañana, 1983, pàg. 175-176.

setembre de 1743, Valero Moreno —deixeble de Josep Lanuza, mestre de capella de San Salvador de Saragossa— germà de l'organista de la Seu tortosina, Joan Moreno.⁴⁹

JOSEP MARIA GREGORI

49. A.C.Tt.: *Actes Capitulars*, 1743, f. 91 i 96.